

EBPO PISA 2015 FINANSINIO RAŠTINGUMO REZULTATŲ PRISTATYMAS

Dr. Rita Dukynaitė,

EBPO PISA valdybos narė

Mindaugas Stundža,

Nacionalinis tyrimo EBPO PISA koordinatorius

2017-05-24

Kas yra tyrimas PISA?

Tai Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos, EBPO (angl. *Organisation For Economic Co-operation and Development, OECD*) vykdomas Tarptautinis penkiolikmečių tyrimas (angl. *Programme For International Student Assessment, PISA*), vertinantis bebaigiančių privalomąjį ugdymą mokinių sukauptas **žinias**, išvystytus **gebėjimus** ir **nuostatas** – tai, kas reikalinga visavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime.

Tiriamoji grupė

- mokiniai, kurių amžius tyrimo metu yra **15 metų**
- mokiniai, kurie tyrimo metu mokosi **7 ar aukštesnėje klasėje**

2015 m. tiriamos sritys

Privalomos

- Skaitymo gebėjimai
- Matematinis raštingumas
- Gamtamokslis raštingumas
- Problemų sprendimo bendradarbiaujant įgūdžiai

Pasirenkama

Finansinis raštingumas

PISA finansinio raštingumo apibrėžtis (1)

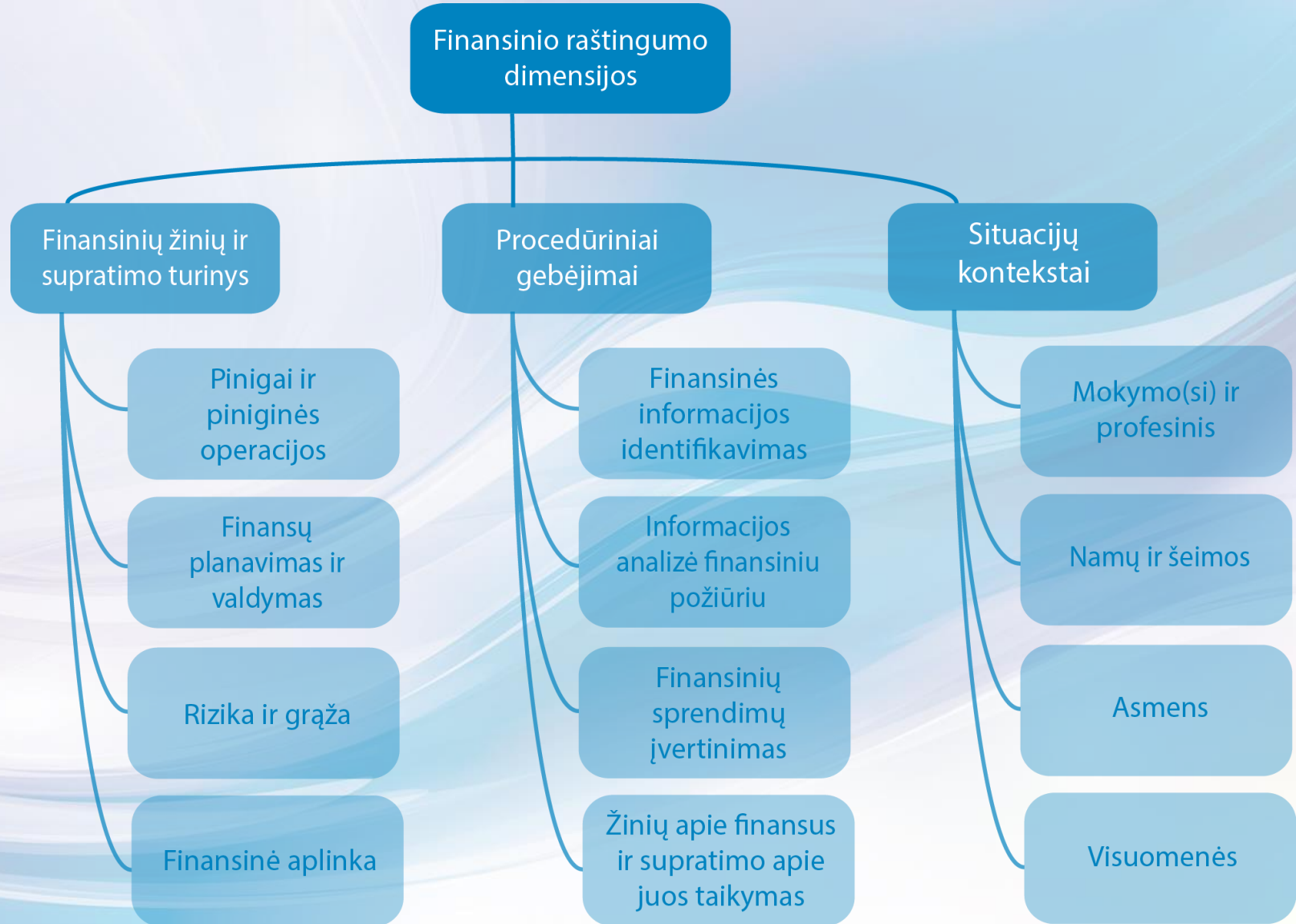
*Finansinis raštingumas – **žinios** ir **supratimas** apie finansus ir finansines rizikas, **gebėjimai**, **motyvacija** ir **pasitikėjimas savimi** taikyti šias žinias ir supratimą siekiant priimti įvairiuose finansiniuose kontekstuose veiksmingus sprendimus, didinti asmens ir visuomenės finansinę gerovę ir dalyvauti ekonominiame gyvenime.*

PISA 2015 finansinio raštingumo tyrimas atliktas naudojant kompiuterius!

OECD ŠALYS		ŠALYS PARTNERĖS
Australija	JAV	Brazilija
Belgija	Kanada	LIETUVA
Čilė	Lenkija	Peru
Ispanija	Nyderlandai	P-Š-D-G (Kinija)*
Italija	Slovakija	Rusija

* P-Š-D-G (Kinija) reiškia Kinijos provincijas: Pekiną, Šanchajų, Dziangsu, Guangdongą

PISA finansinio raštingumo apibrėžtis (2)

Finansinio raštingumo uždavinių pavyzdžiai (1)

VII UŽDUOTIS. NAUJAS PASIŪLYMAS

Sara į elektroninio pašto dėžutę gavo šią sąskaitą:

Breezy Clothing

Sara Johanson
Worthilo kelias 29
Kensingtonas
3122 Zedlandija

Sąskaitos numeris
Išrašymo data: Vasario 28 d.

Breezy Clothing
Marple prospektas 498
Braitwelis
2090 Zedlandija

Prekės kodas	Pavadinimas	Kiekis	Vnt. kaina	Iš viso (be mokesčių)
T011	Marškinėliai	3	20	60 zedų
J023	Džinsai	1	60	60 zedų
S002	Kaklaskarė	1	10	10 zedų

Suma be mokesčių: 130 zedų
Mokesčiai 10%: 13 zedų
Pristatymas: 10 zedų
Suma su mokesčiais: 153 zedai
Sumokėta suma: 0 zedų

Likusi mokėti suma:
Sumokėti iki:

Finansinių žinių ir supratimo turinys	Pinigai ir piniginių operacijos
Procedūriniai gebėjimai	Finansinės informacijos identifikavimas
Situacijų kontekstas	Asmens
Pasiekimų lygmuo	1

KLAUSIMAS

Kodėl ši sąskaita buvo nusiųsta Sarai?

- ☒ A. Nes Sara turi sumokėti įmonei „Breezy Clothing“.
☐ B. Nes įmonė „Breezy Clothing“ turi sumokėti Sarai.
☐ C. Nes Sara sumokėjo įmonei „Breezy Clothing“.
☐ D. Nes įmonė „Breezy Clothing“ sumokėjo Sarai.

KLAUSIMAS

Kiek kainuoja drabužių pristatymas iš įmonės „Breezy Clothing“?

Pristatymo kaina (zedais):

10

Finansinių žinių ir supratimo turinys	Pinigai ir piniginių operacijos
Procedūriniai gebėjimai	Finansinės informacijos identifikavimas
Situacijų kontekstas	Asmens
Pasiekimų lygmuo	2

KLAUSIMAS

Įmonės „Breezy Clothing“ atsiųstoje sąskaitoje Sara pastebėjo klaidą.

Ji buvo užsakiusi ir gavo dvejus, bet ne trejus marškinėlius.

Pristatymo mokestis yra fiksuotas.

Kokia likusi mokėti suma bus įrašyta naujoje sąskaitoje?

$$2 \times 20 + 60 + 10 + 11(\text{mokesčiai}) + 10(\text{pristatymas}) = 131$$

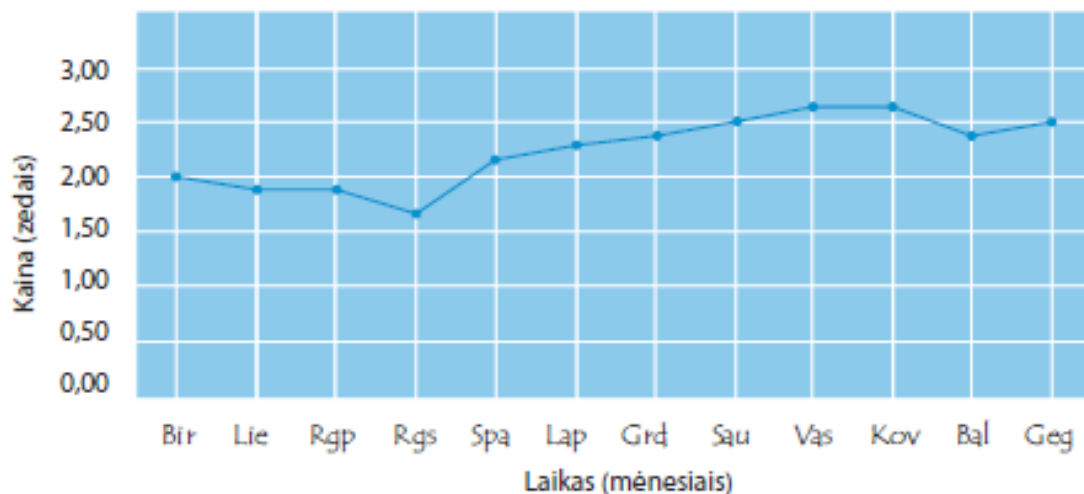
Finansinių žinių ir supratimo turinys	Pinigai ir piniginių operacijos
Procedūriniai gebėjimai	Žinių apie finansus ir supratimo apie juos taikymas
Situacijų kontekstas	Asmens
Pasiekimų lygmuo	5

Finansinio raštingumo uždavinių pavyzdžiai (2)

VI UŽDUOTIS. AKCIJOS

Grafike vaizduojamas „Rich Rock“ vienos akcijos kainos kitimas per 12 mėnesių.

„Rich Rock“ akcijų kaina

KLAUSIMAS

Kurie teiginiai apie grafiką yra teisingi?

Prie kiekvieno teiginio pažymėkite „Teisingas“ arba „Klaidingas“.

Teiginys	Ar šis teiginys yra teisingas, ar klaidingas?
Šias akcijas geriausia buvo pirkti rugsėjį.	Teisingas / Klaidingas
Per metus akcijos kaina pakilo apie 50 proc.	Teisingas / Klaidingas

Finansinių žinių ir supratimo turinys

Rizika ir grąža

Procedūriniai gebėjimai

Informacijos analizė finansinių požiūriu

Situacijų kontekstas

Asmens

Pasiekimų lygmuo

3

Finansinio raštingumo uždavinių pavyzdžiai (3)

I UŽDUOTIS. TURGUJE

Pomidorus galima pirkti kilogramais arba dėžėmis.

2,75 zedo už kilogramą

22 zedai už 10 kg dėžę

KLAUSIMAS

Dėžės pomidorų kaina yra geresnė negu perkant juos kilogramais

Pagrįskite šį teiginį

Nes perkant dėžę, 1 kg kaina mažesnė (2,2 kg)

...

Finansinių žinių ir supratimo turinys

Procedūriniai gebėjimai

Situacijų kontekstas

Pasiekimų lygmuo

Pinigai ir piniginės operacijos

Informacijos analizė finansinių požiūriu

Namų ir šeimos

2

KLAUSIMAS

Ne visi žmonės, nusipirkę dėžę pomidorų, pasielgtų finansiškai sumaniai. Paaiškinkite, kodėl

.....

Finansinių žinių ir supratimo turinys

Procedūriniai gebėjimai

Situacijų kontekstas

Pasiekimų lygmuo

Pinigai ir piniginės operacijos

Finansinių sprendimų įvertinimas

Namų ir šeimos

1

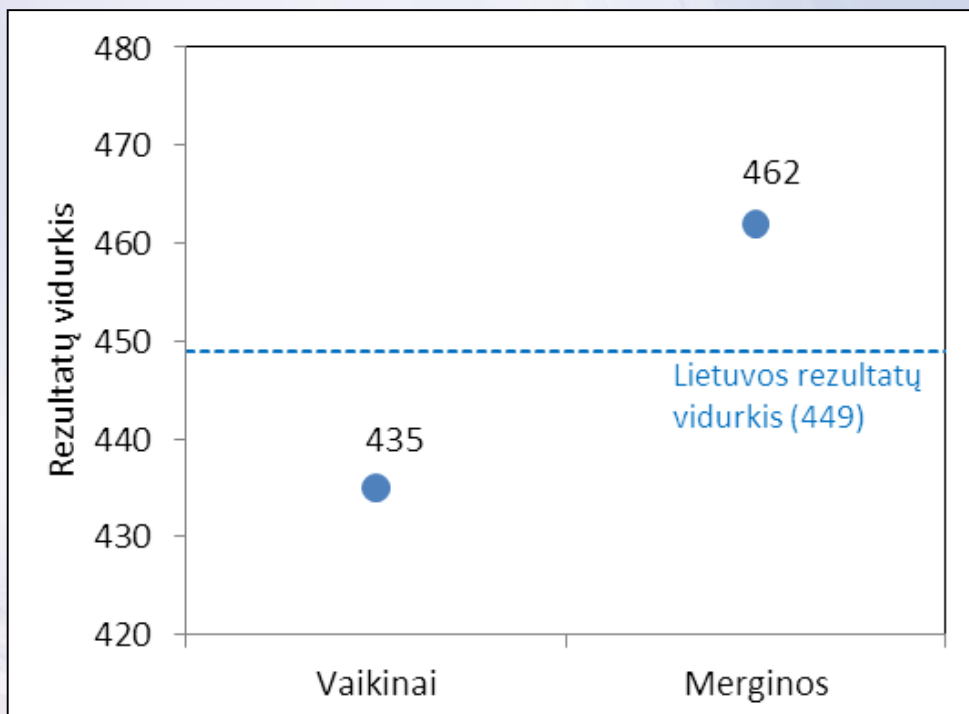
Jei tau nereikia tiek daug pomidorų, tai bus pinigų švaistymas

Finansinio raštingumo rezultatai

Vieta	Vidurkis	Šalis	Šalys, kurių rezultatų vidurkis statistiškai reikšmingai nesiskiria nuo pirmosios šalies
1	566	P-Š-D-G (Kinija)	
2	541	Belgija	Kanada
3	533	Kanada	Belgija
4	512	Rusija	Nyderlandai
5	509	Nyderlandai	Australija, Rusija
6	504	Australija	Nyderlandai
→	489	OECD šalių vidurkis	
7	487	JAV	Lenkija, Italija
8	485	Lenkija	JAV, Italija
9	483	Italija	Lenkija, JAV
10	469	Ispanija	
→	449	LIETUVA	Slovakija
12	445	Slovakija	LIETUVA
13	432	Čilė	
14	403	Peru	Brazilija
15	393	Brazilija	Peru

- **Lietuva** (449 taškai) yra 11–12 pozicijoje iš 15, statistiškai reikšmingai žemiau už EBPO šalių vidurkį
- Slovakijos rezultatai statistiškai reikšmingai nuo Lietuvos rezultatų **nesiskiria**

Finansinio raštingumo rezultatai pagal lytį

Šalis	Skirtumas V - M
Italija	11
P-Š-D-G (Kinija)	5
Čilė	4
JAV	2
Belgija	0
Rusija	-3
Peru	-5
Kanada	-5
Nyderlandai	-5
OECD šalių vidurkis	-5
Brazilija	-8
Ispanija	-10
Australija	-12
Lenkija	-15
Slovakija	-25
LIETUVA	-27

Vaikinų rezultatas aukštesnis už merginų

Merginų rezultatas aukštesnis už vaikinių

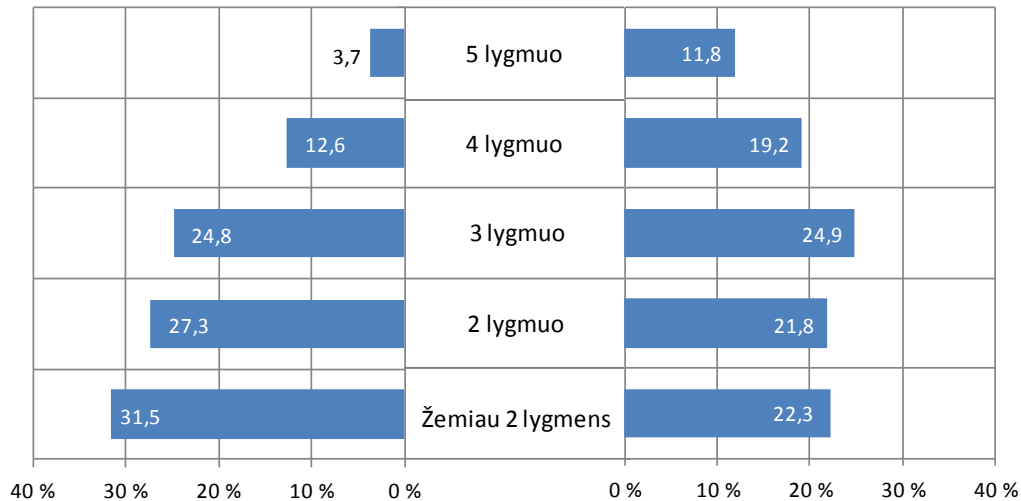
Pastaba: statistiškai reikšmingi skirtumai paryškinti

- 1 šalies vaikinai statistiškai reikšmingai lenkia merginas
- 5 šalių merginos statistiškai reikšmingai lenkia vaikus
- Lietuvoje užfiksuotas **didžiausias skirtumas merginų naudai**

Finansinio raštingumo rezultatai pagal pasiekimų lygmenis

LIETUVA

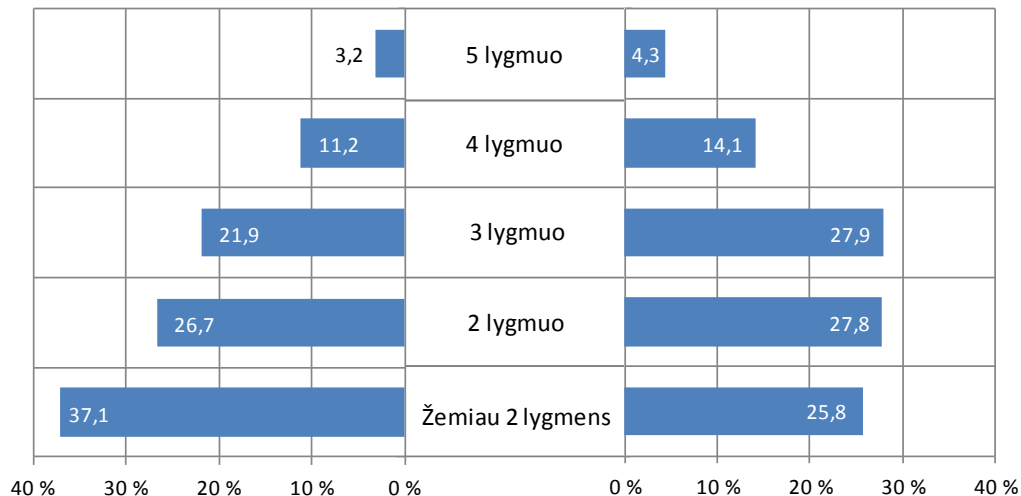
OECD šalių vidurkis

Palyginti su EBPO šalių vidurkiu, Lietuvoje **9 proc. daugiau** 2 lygmens nepasiekusių mokinių, o aukščiausią lygmenį pasiekusių skaičius – **3 kartus mažesnis**

Vaikinai

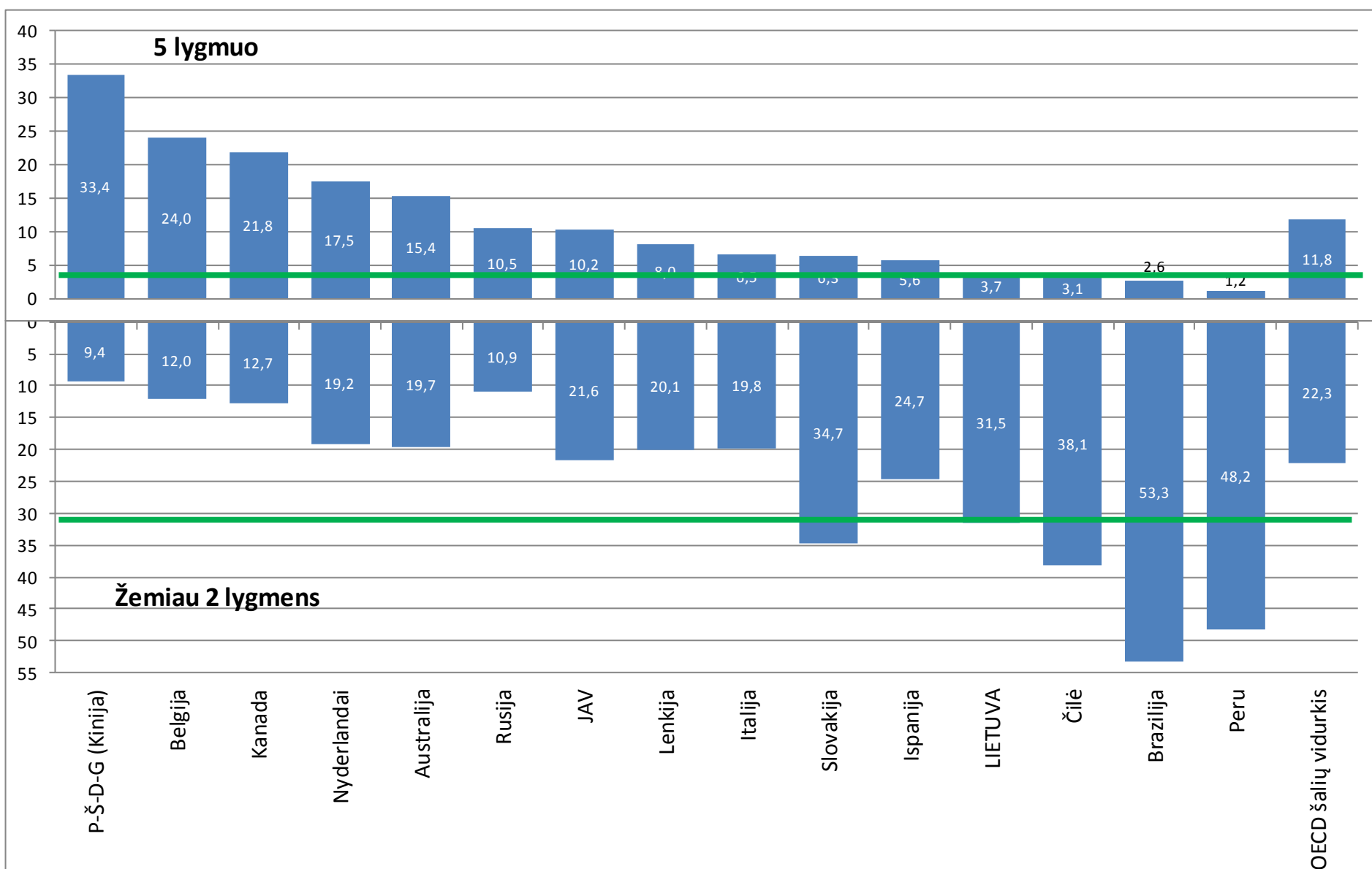
Merginos

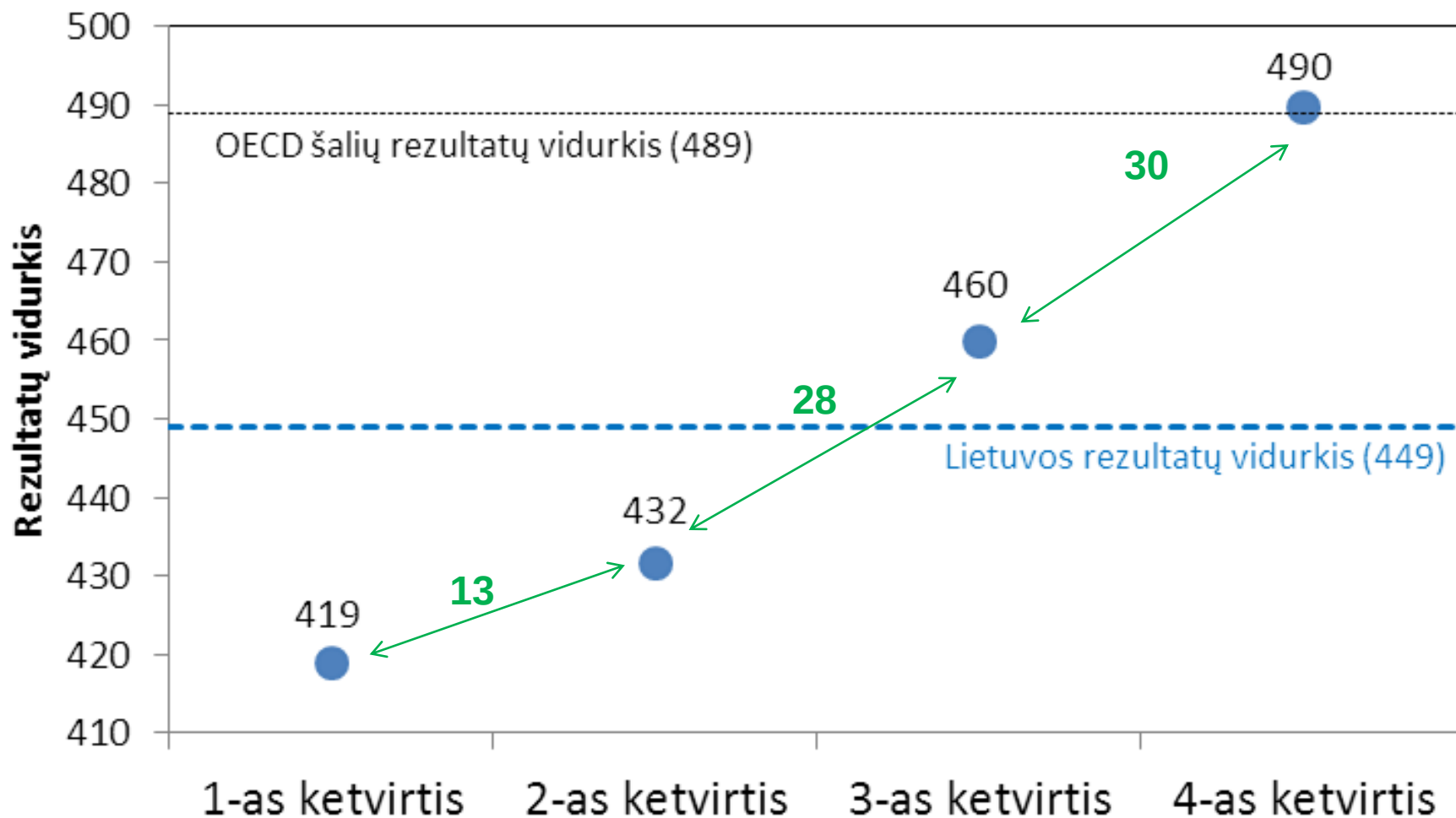
Aukščiausius lygmenis pasiekia šiek tiek **daugiau merginų** negu vaikų

2 lygmens nepasiekia 11 proc. daugiau vaikų

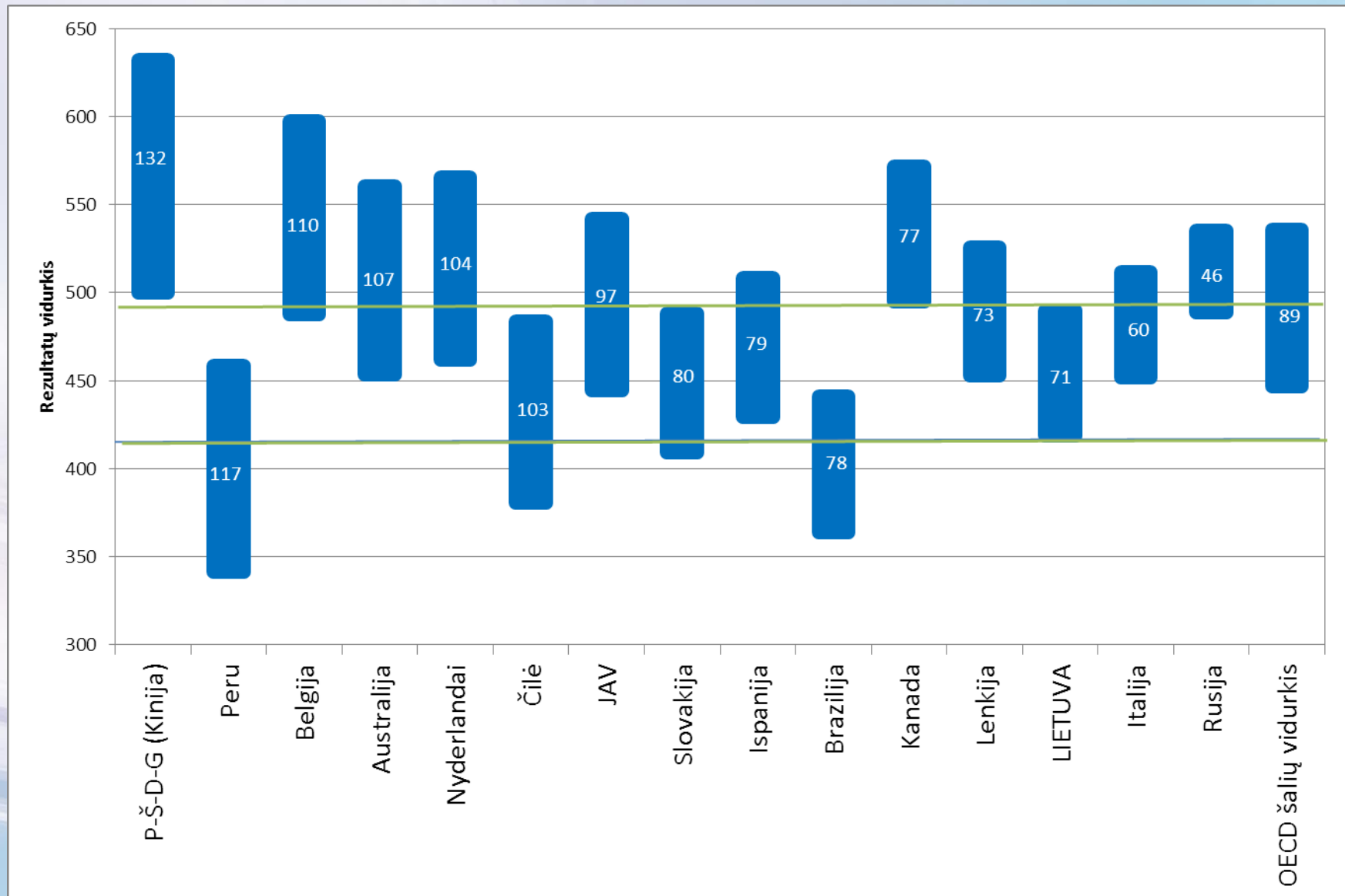
Aukščiausius ir žemiausius finansinio raštingumo lygmenis pasiekusių mokinių dalis

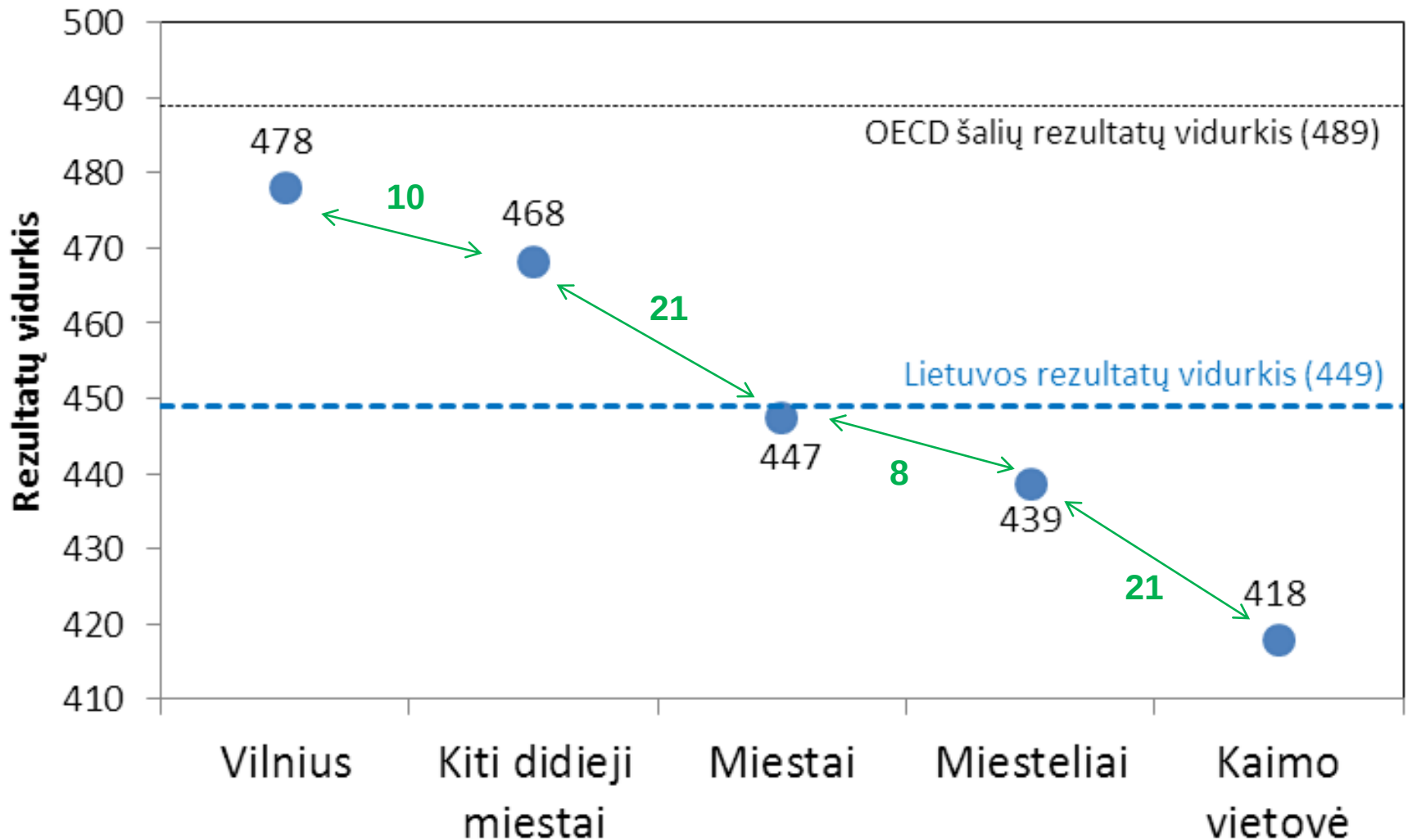
Lietuvos finansinio raštingumo rezultatai pagal SEK statusą

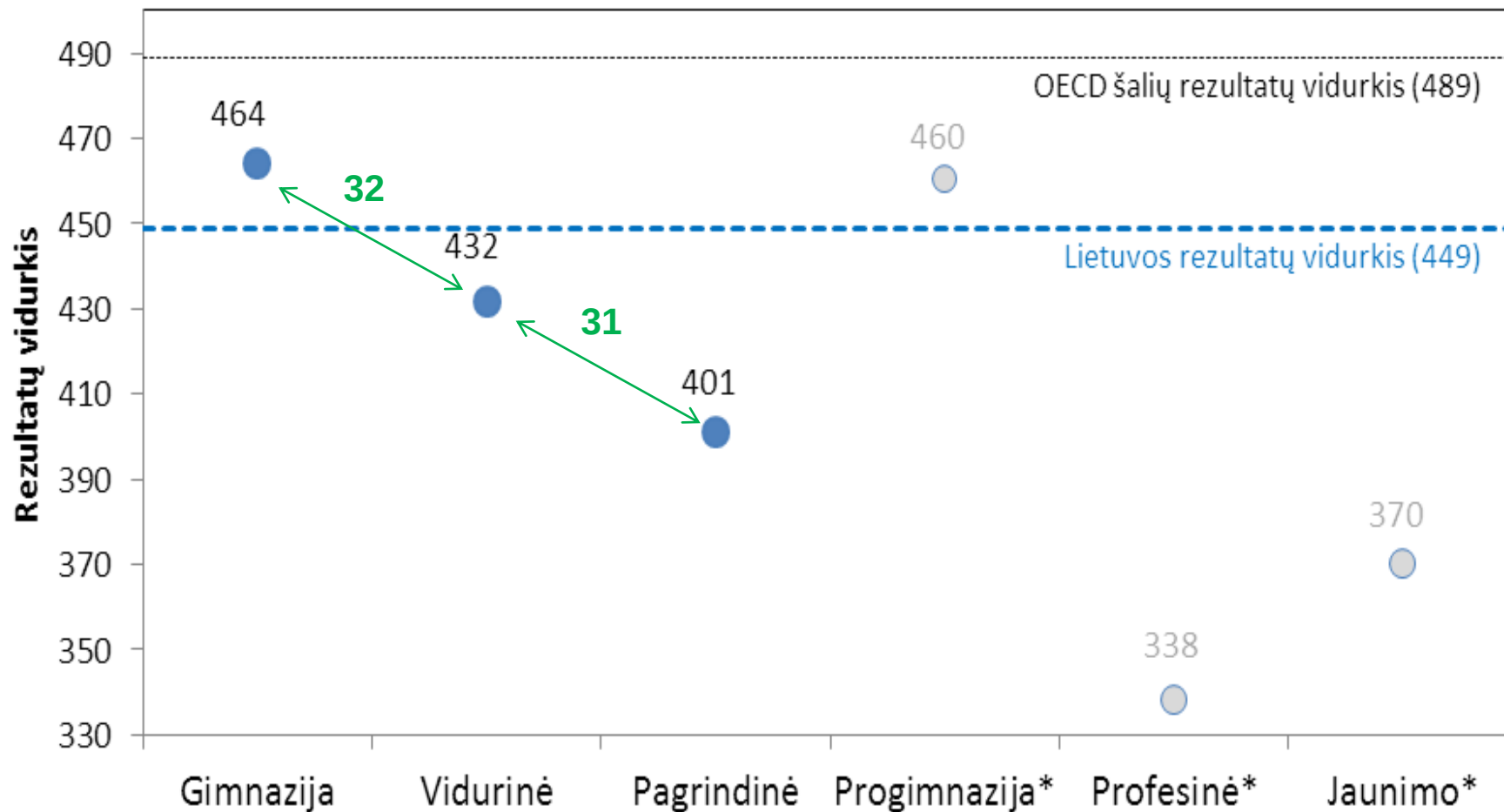
Finansinio raštingumo 4-o ir 1-o SEK ketvirčio mokinių rezultatų skirtumai

Lietuvos finansinio raštingumo rezultatai pagal vietovę

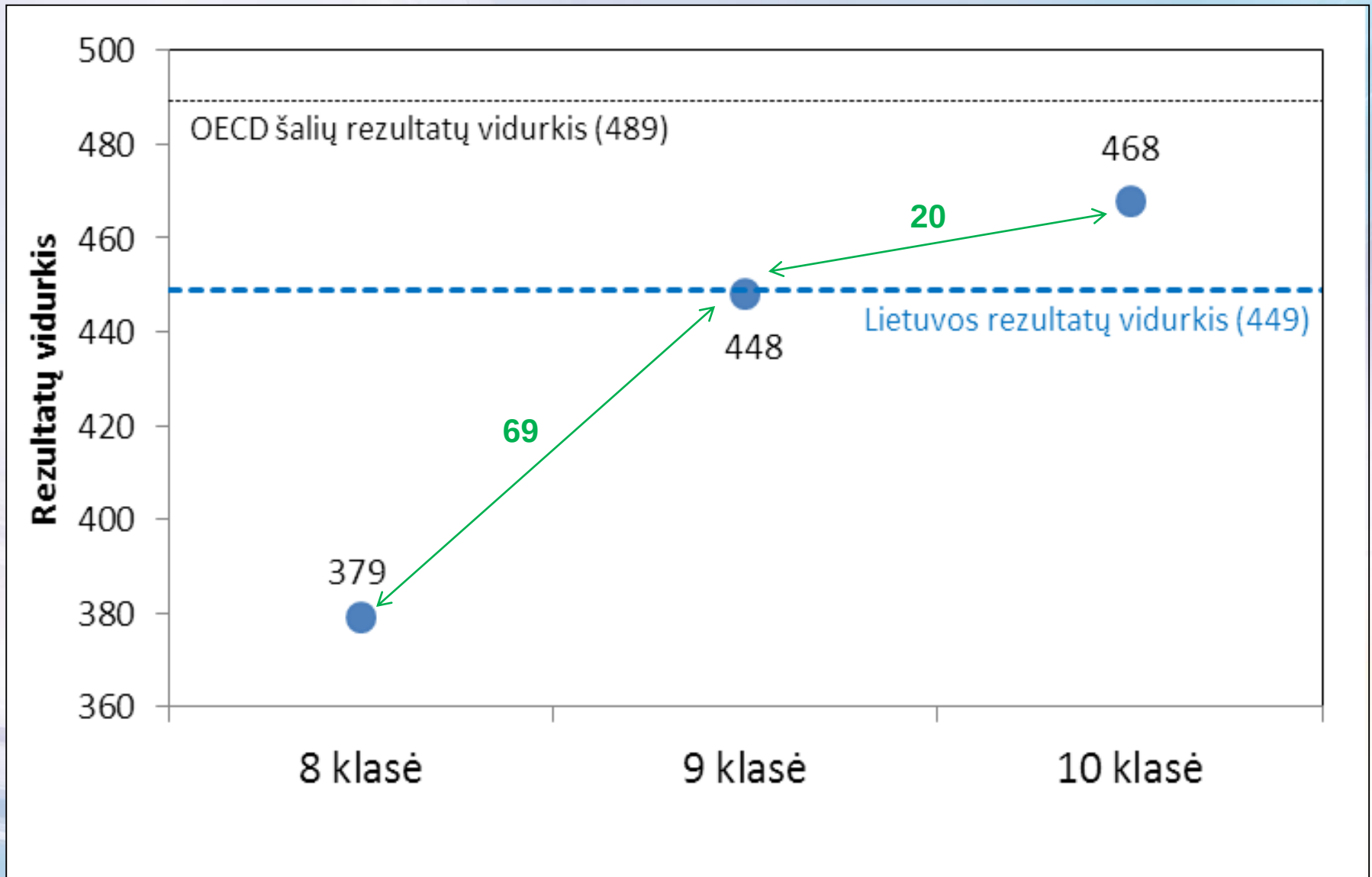

Lietuvos finansinio raštingumo rezultatai pagal mokyklos tipą

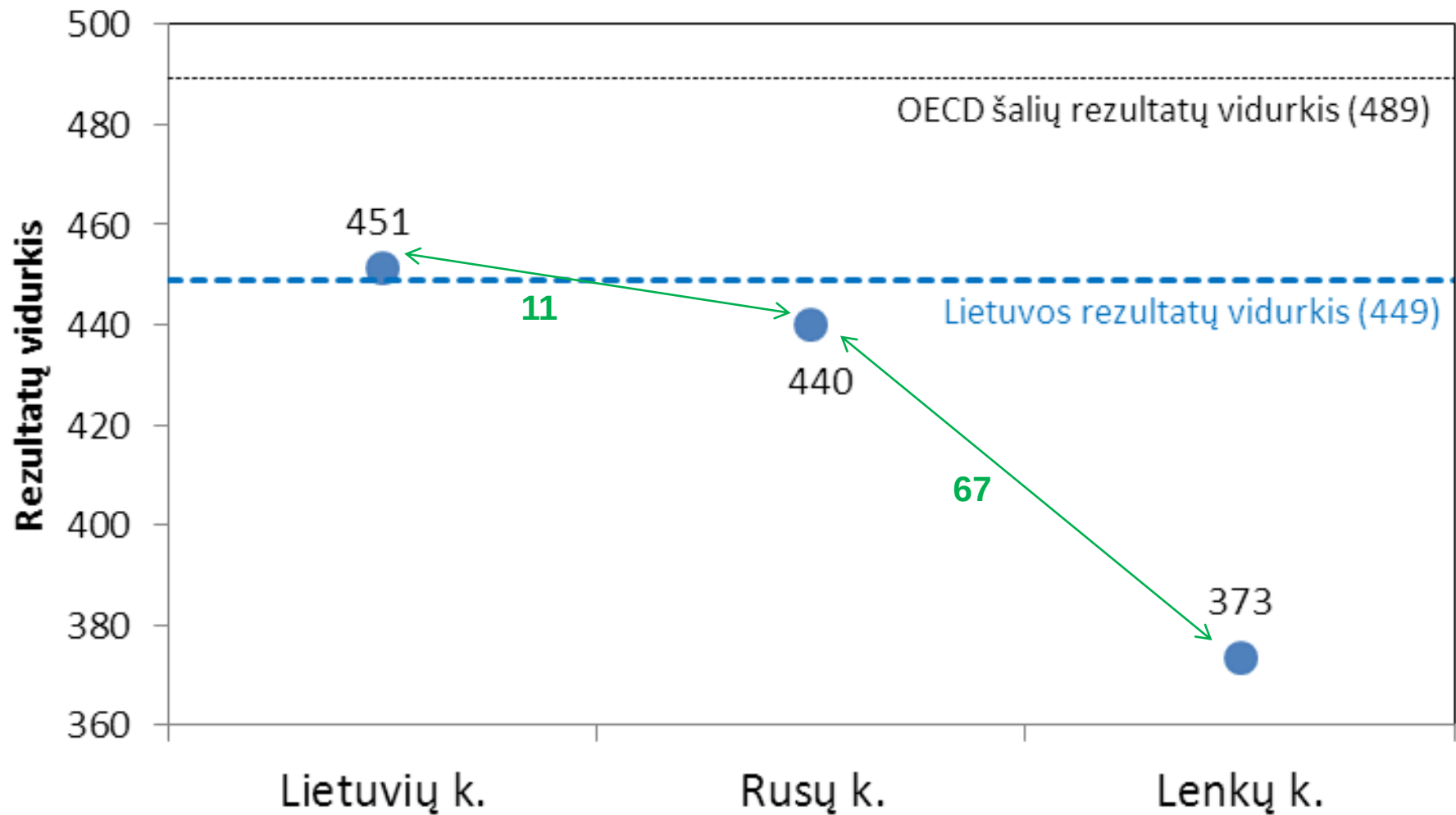

* Dalyvavo mažiau negu 100 mokinių

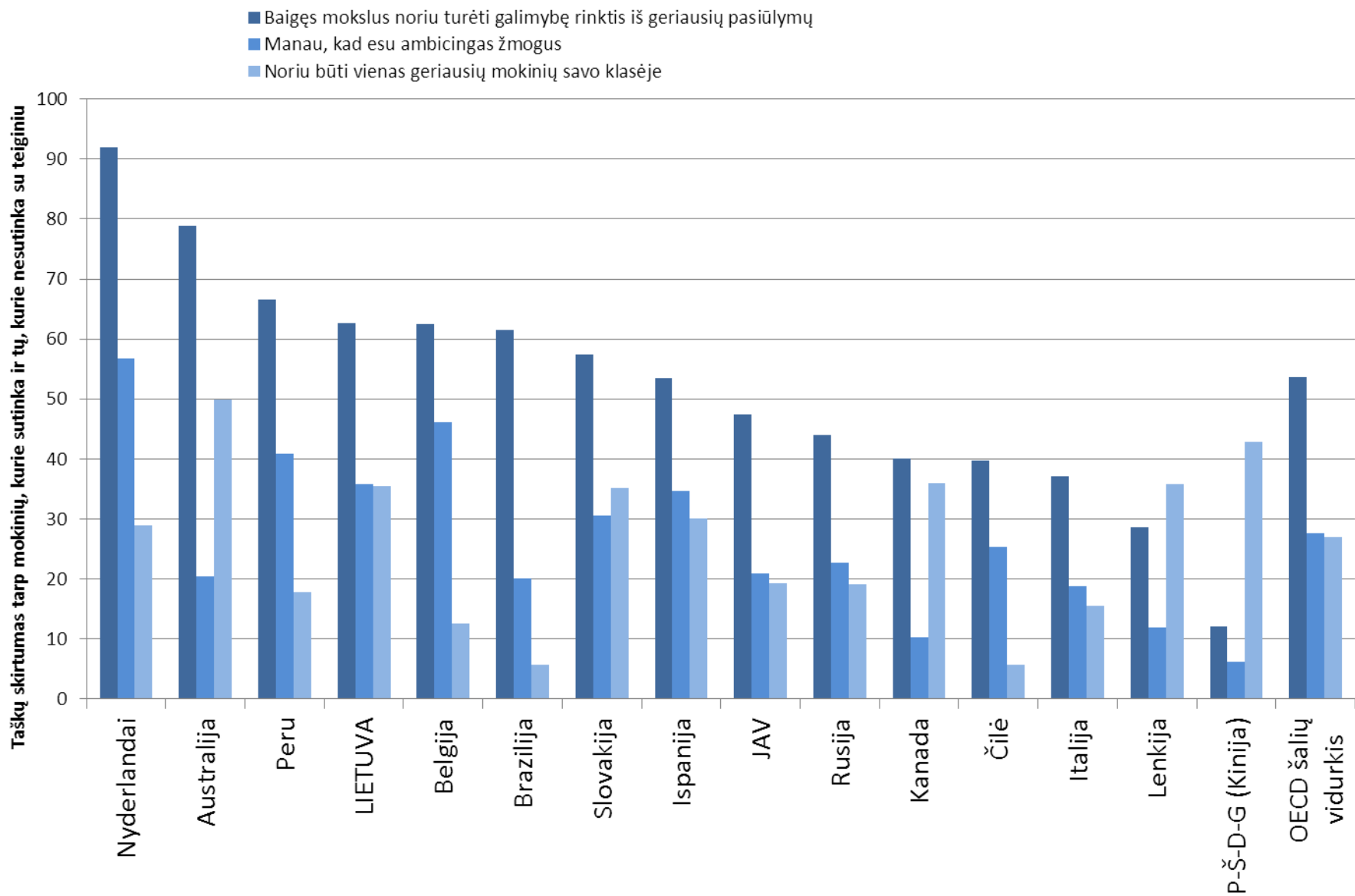
Lietuvos finansinio raštingumo rezultatai pagal klasę

Lietuvos finansinio raštingumo rezultatai pagal mokomąją kalbą

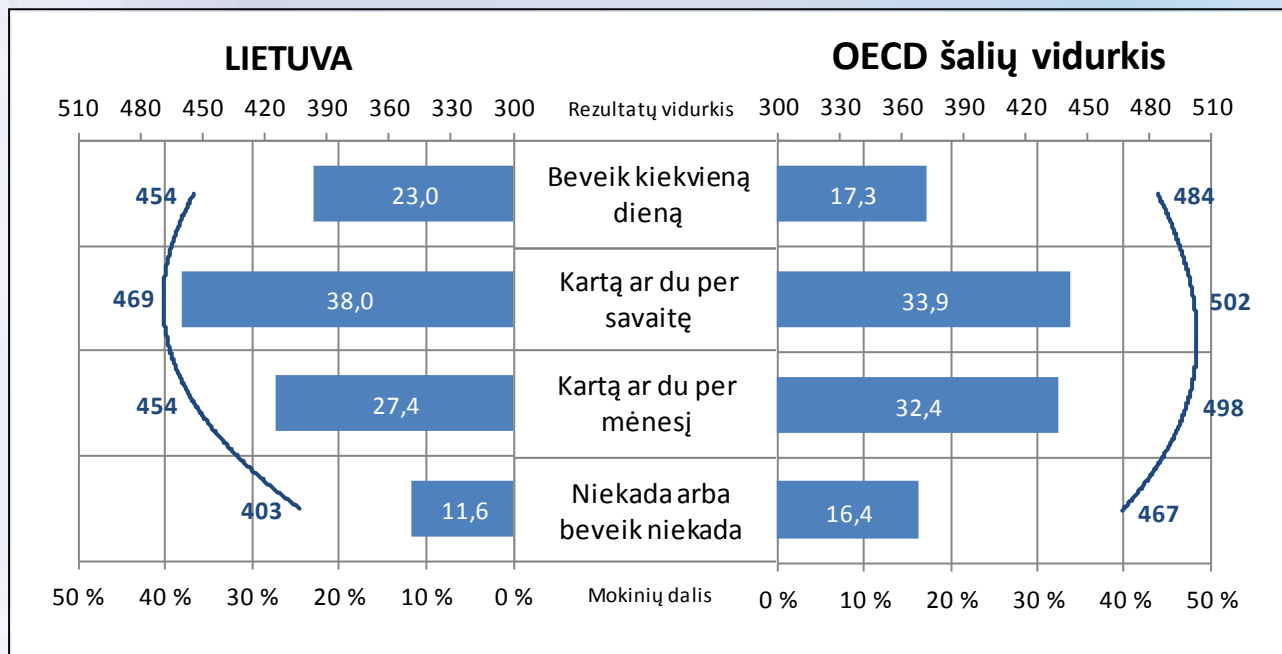

Finansinio raštingumo rezultatai ir mokinių motyvacija

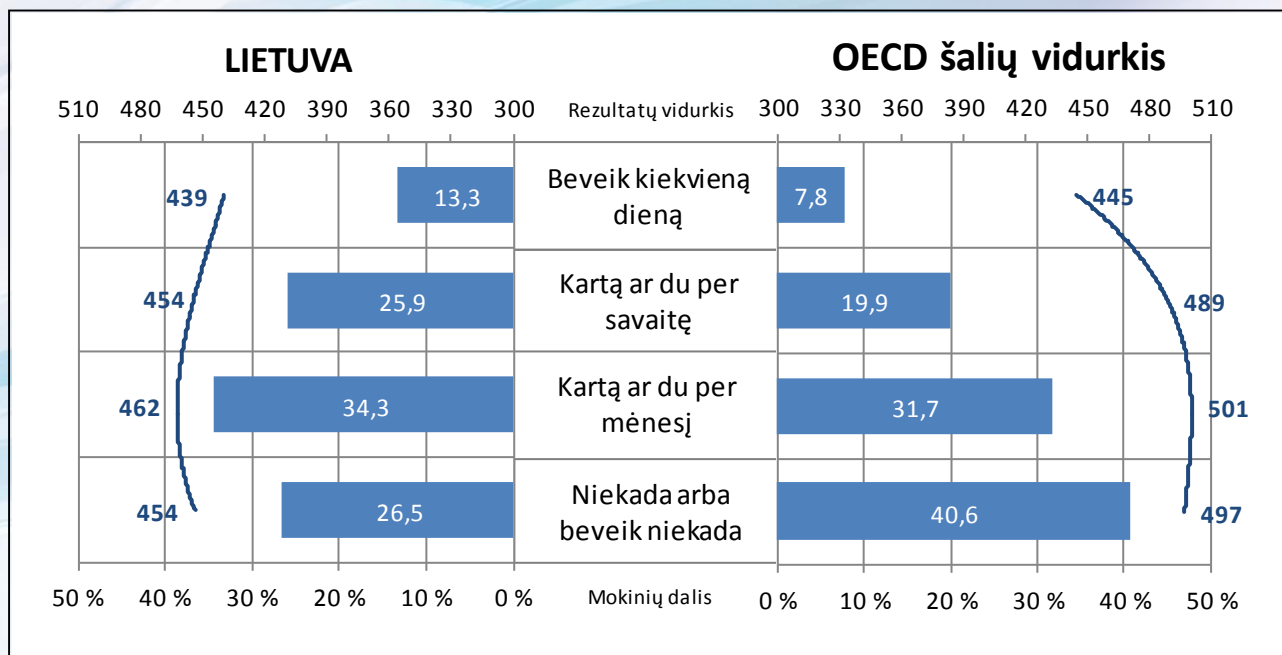

Tėvų ir draugų įtaka finansinio raštingumo rezultatams (1)

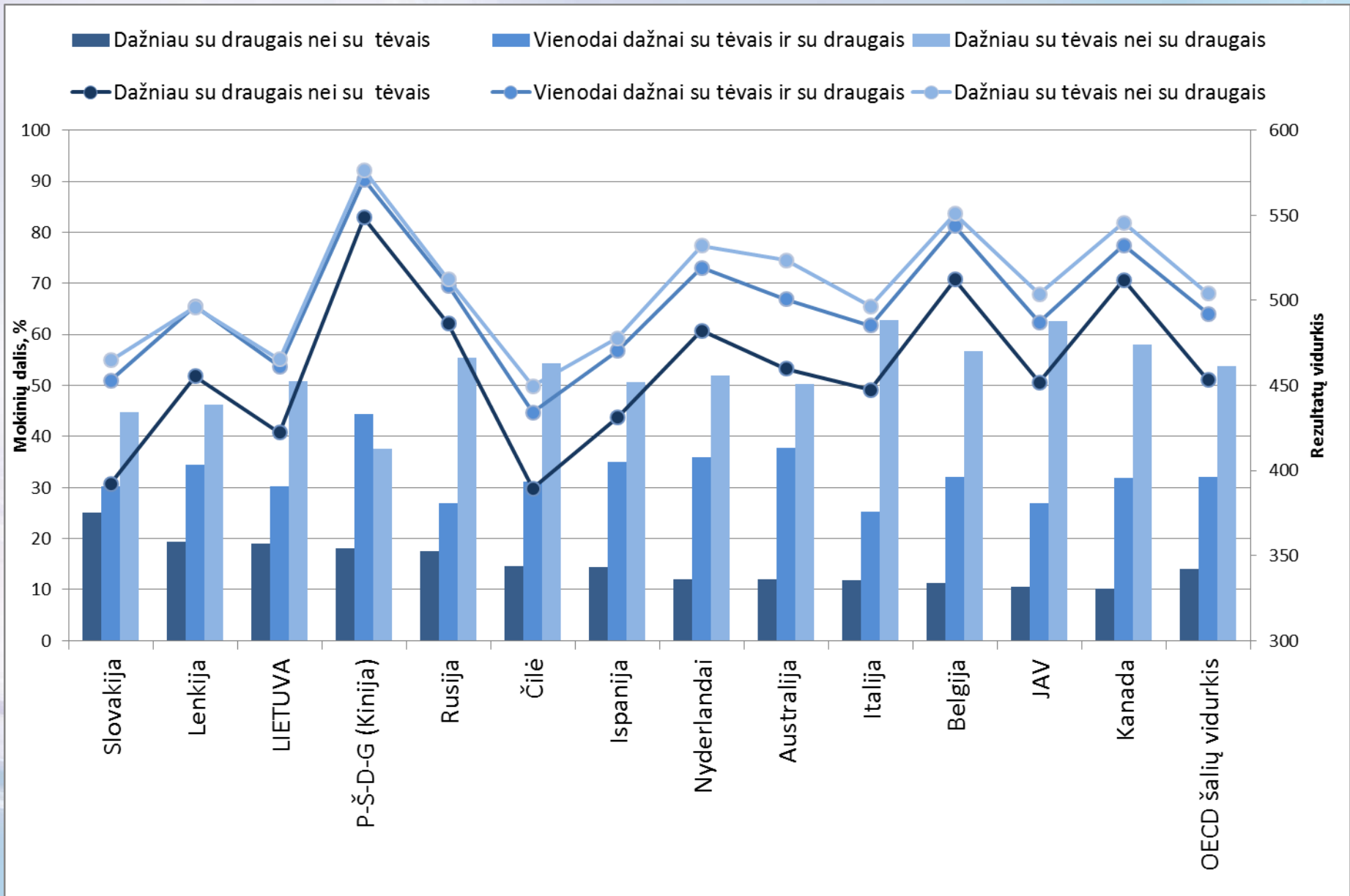
Mokinių pasiskirstymas, pagal tai, kaip dažnai jie aptaria piniginius reikalus su tėvais, globėjais ar kitais artimais suaugusiaisiais

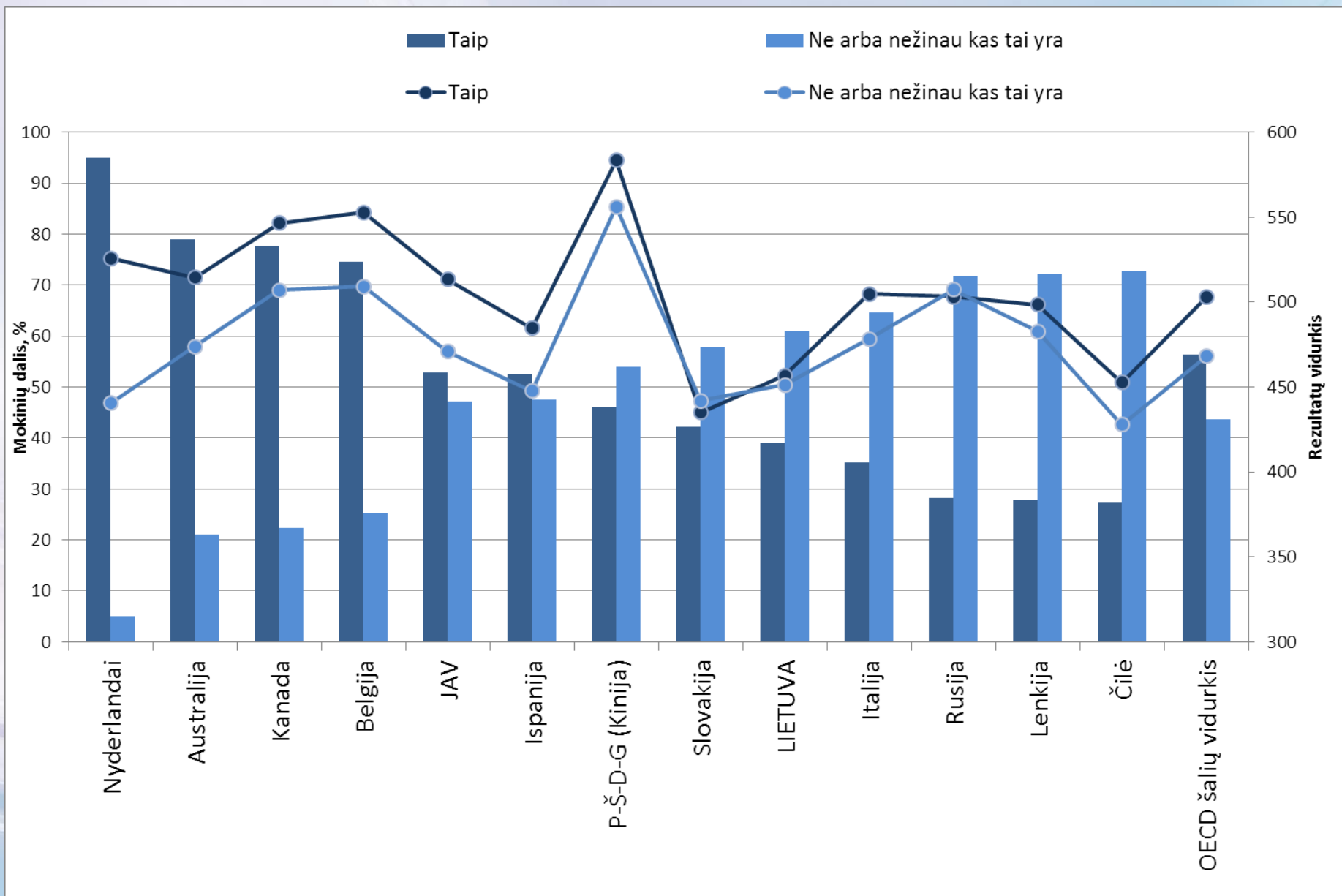
Mokinių pasiskirstymas, pagal tai, kaip dažnai jie aptaria piniginius reikalus su draugais

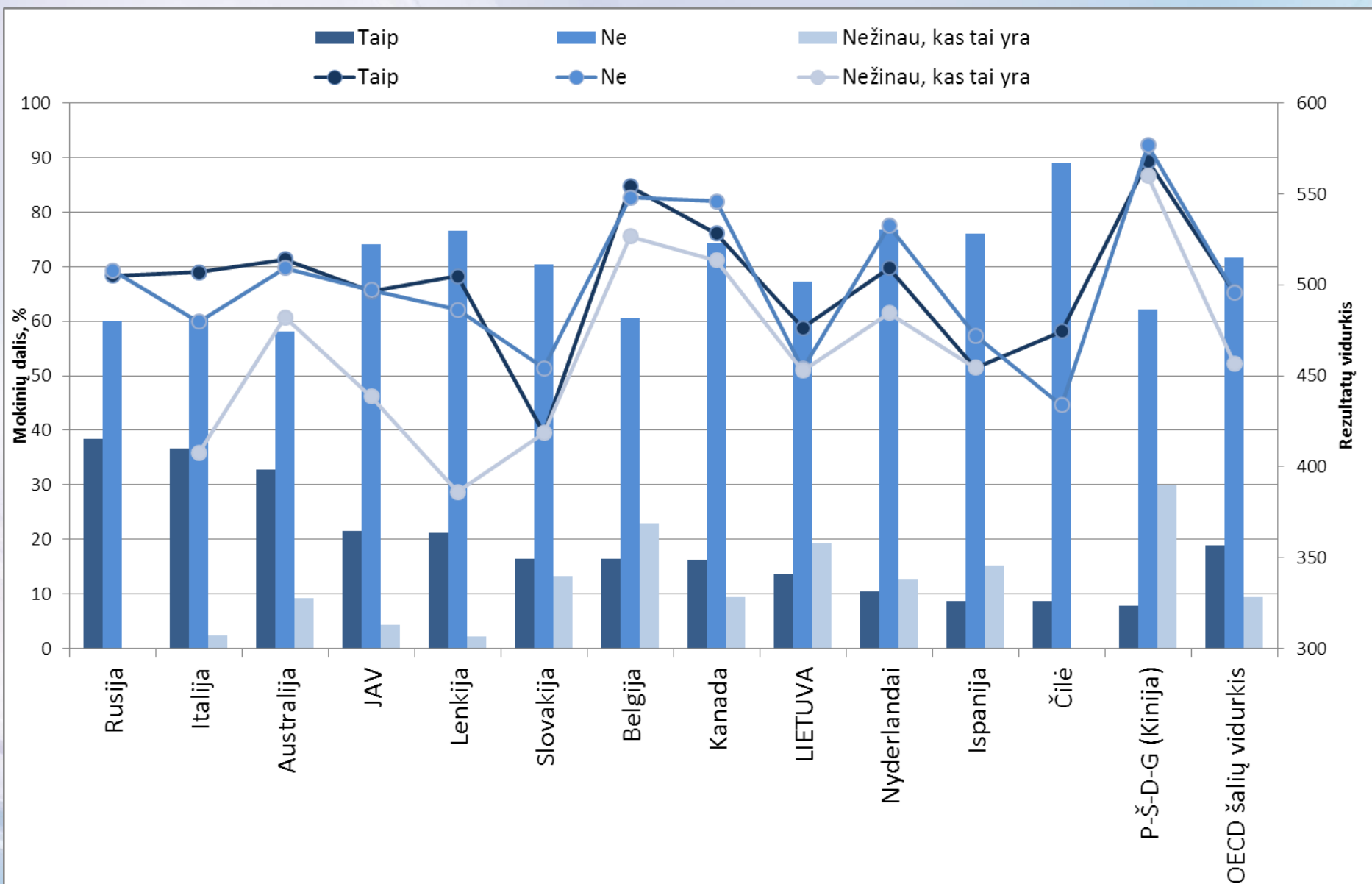
Tėvų ir draugų įtaka finansinio raštingumo rezultatams (2)

Finansinis raštingumas ir banko sąskaita

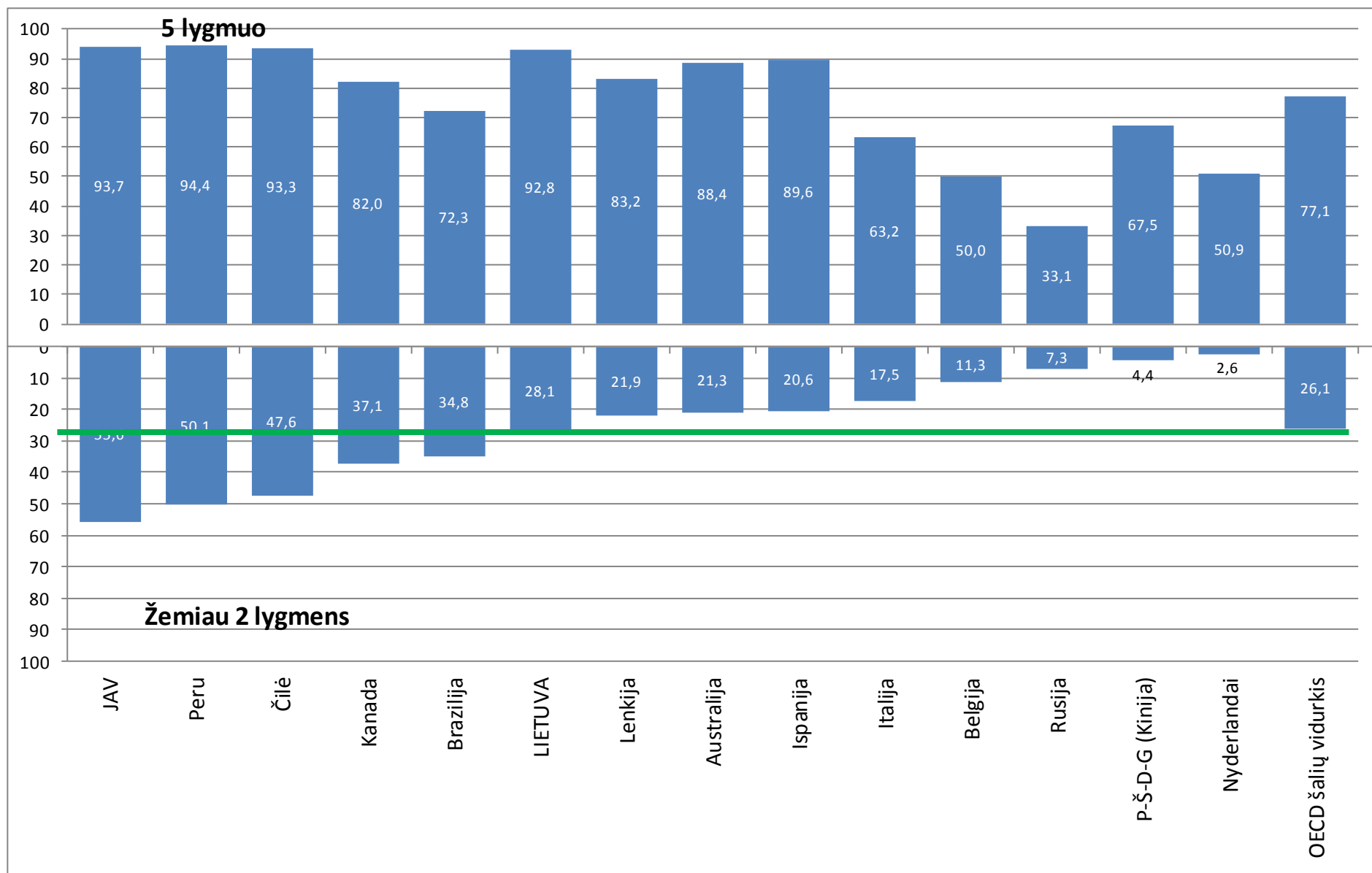

Finansinis raštingumas ir debeto kortelė

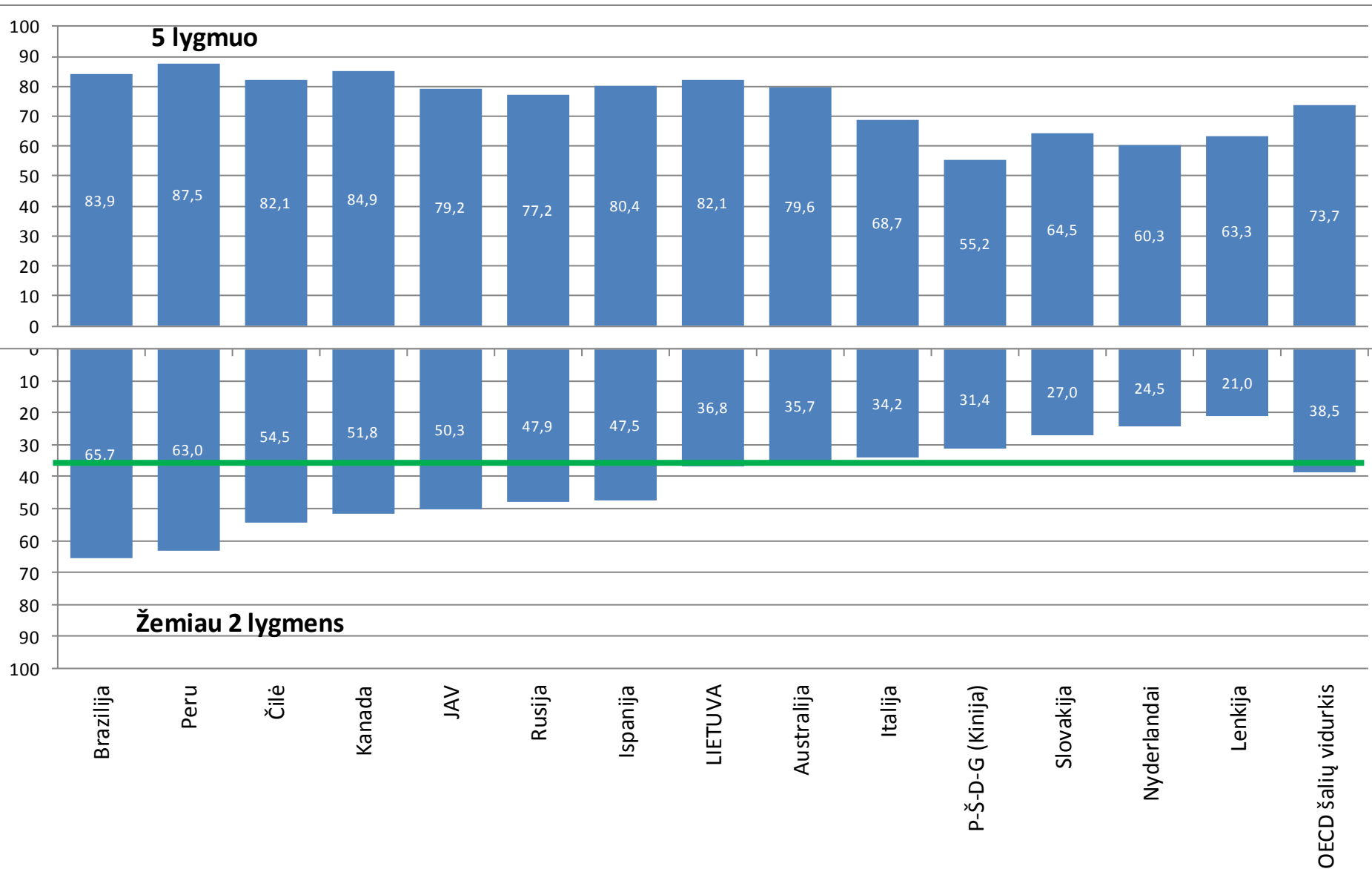

Lietuvoje 19,3 proc. nežino (3-ia šalis pagal šį rodiklį), kas yra debeto kortelė

Dalis mokinių, kurie tikisi įgyti aukštąjį* išsilavinimą pagal FR pasiekimų lygmenis

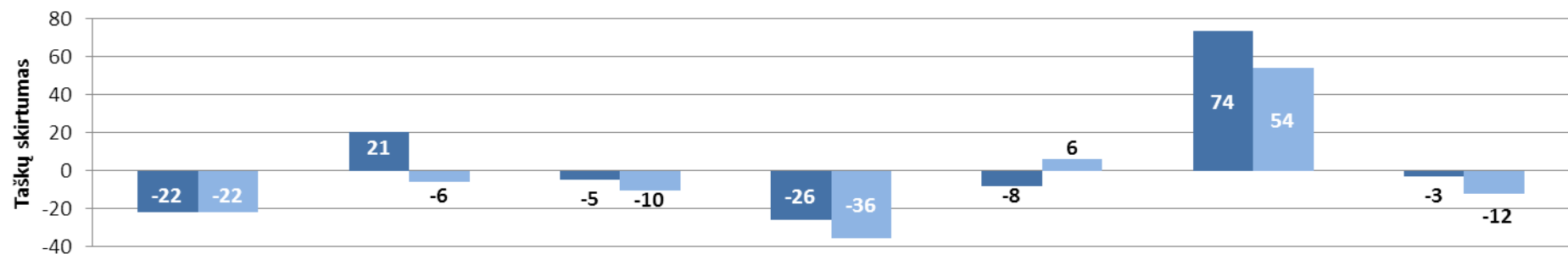
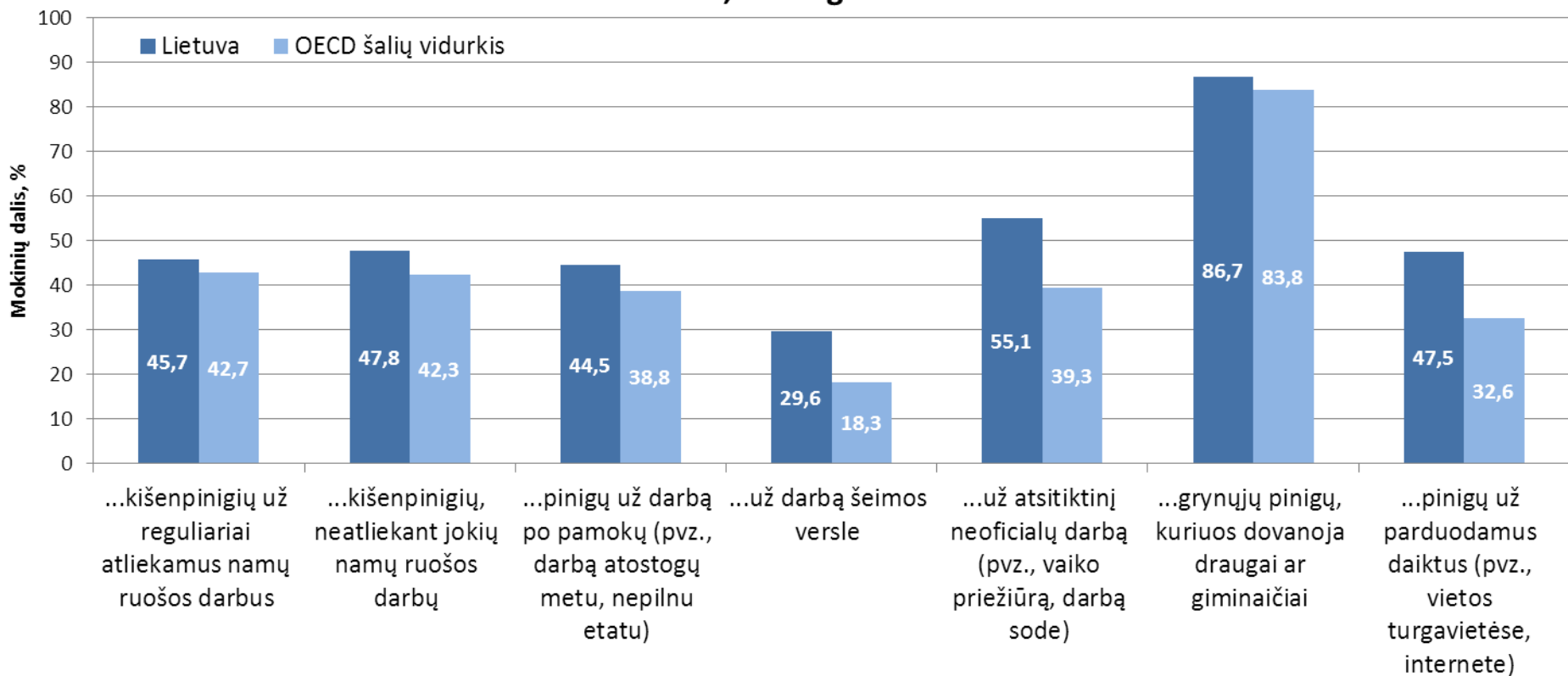
Dalis mokinių, kurie būdami 30 metų tikisi dirbti aukštos kvalifikacijos* darbą pagal FR pasiekimų lygmenis

* Aukštos kvalifikacijos darbą dirbantiems priskiriami vadovai (ISCO-08 pagrindinės grupės kodas 1, išskyrus pogrupį 14), specialistai (ISCO-08 pagrindinės grupės kodas 2) ir aukšto lygio ginkluotųjų pajėgų pareigūnai (ISCO-08 pogrupio kodas 01)

Mokinių pajamų šaltiniai

Mokiniai, kurie gauna...

Rezultatų skirtumas tarp mokinių, kurie gauna ir negauna ...

Preliminarios rekomendacijos

- Subalansuoti ugdymo turinį įtraukiant įvairias finansinio raštingumo dimensijas: finansines žinias ir supratimą, procedūrinius gebėjimus, situacijų kontekstus
- Į pedagogų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo programas įtraukti finansinio raštingumo tematiką
- Savivaldybėms gerinti ugdymo kokybę mokyklose, ypač žemo SEK statuso aplinkos mokinių
- Didinti mokinių mokymosi motyvaciją
- Siekti, kad daugėtų mokinių, pasiekiančių aukštus ir mažėtų mokinių, pasiekiančių žemus gebėjimų lygmenis
- Plėsti neformaliojo ugdymo galimybes gerinant mokinių finansinį raštingumą
- Gerinant mokinių finansinį raštingumą plėsti komandinio bendramokslių mokymosi, mokymosi bendradarbiaujant, ir kt. galimybes ugdymo procese
- Šviesti mokinių tėvus mokinių pasiekimų gerinimo klausimais

**Daugiau informacijos apie EBPO PISA tyrimą
galite rasti:**

<http://www.oecd.org/pisa>

<http://www.smm.lt/web/lt/teisesaktai/tyrimai-ir-analizes/tarptautiniai-tyrimai>

<http://www.nec.lt/10>

EBPO PISA 2015 FINANSINIO RAŠTINGUMO REZULTATŲ PRISTATYMAS

Dr. Rita Dukynaitė,

EBPO PISA valdybos narė

Mindaugas Stundža,

Nacionalinis tyrimo EBPO PISA koordinatorius

2017-05-24